

A MAGYAR TENGERPART
SZIVACSFÁUNÁJA.

I. KÖZLEMÉNY.

DR. DEZSŐ BÉLÁTÓL.

(Megismertette a III. osztály ülésén, 1880. május 24. Margó T. r. t.)

BUDAPEST, 1880.

A M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA.

(Az Akadémia épületében.)

A magyar tengerpart Szivacsfaunája.

1. K Ö Z L E M É N Y.

Két hónapja elmúlt, hogy a Magyar Tengerparton időzve, a Szivacsfauna beható tanulmányozásával foglalkozom. Ez aránylag rövid idő alatt sikerült számot adnom magamnak a Quarnerónkban előforduló Szivacsokról, mely számadásnak azon tölem föltételezett, most már bebizonyított eredménye van, hogy Quarnerónkban mindazon Szivacs családok előfordulnak, melyek szükségesek arra, hogy a rajtok kiviendő boncz- és fejlődéstani buvárlatok alapján a Szivacsok boncz- és fejlődés-tanát meg lehessen irni.

Quarnerónk Szivacsairól az első (és utolsó) tudományos dolgozat S m i d t O s z k á r t ó l jelent meg »Die Spongien des Adriatischen Meeres« (Leipzig 1862) czimen. Azóta az e műben főlemlített 27 Szivacsfajhoz új faj nem került, s e 27 faj mint Quarnerónk szivacsfaunája lett feltüntetve. A könnyebb eligazodhatás kedvéért tartsuk meg az említett műbeli műnevezést.

Quarnerónk eddig ismert Szivacsfaunáját a következő Szivacsok képezték ¹⁾ :

1. *Spongia adriatica.*
2. » *quarnerensis.**
3. *Aplysina aërophoba.*
4. *Cacospongia scalaris.*
5. *Hircinia dendroides.*
6. » *flavescens.**
7. » *variabilis.*
8. *Sarcotragus spinosulus.*

¹⁾ L. Schmidt i. m.

9. *Gummina gliricauda* *
10. *Chondrilla nucula* *
11. *Tethya lyncurium*.
12. *Stelletta Grubii*.
13. » *Wagenerii* *
14. » *mamillaris*.
15. *Geodia placenta* *
16. *Ancorina cerebrum*.
17. » *verruca* *
18. *Esperia Bowerbankii*.
19. » *Lorenzii* *
20. » *massa*.
21. *Clathria coralloides*.
22. *Raspaila stelligera* *
23. *Suberites arcicola*.
24. » *domuncula*.
25. *Myxilla anhelans*.
26. *Reniera nigrescens*.
27. » *Calix*.

Es egy *Spongelia* töredék, mi azonban a faj meghatározására elég nem volt.

E Schmidt által feltüntetett Szivacsfauna képében míg egyfelől azt vesszük észre, hogy a Mézszivacsok teljesen hiányoznak, másfelől azt látjuk, hogy e szivacsok egy harmada (a csillagosak) Quarnerónk sajátja, melyek — eddigi leletek szerint — csak a Quarneróban fordulnának elő.

Most már ez adatokat hasonlítsuk össze az enyéimmal.

Munkatervem eddigi feladata a Quarnero szivacsfaunája számbevétele, a következő kimutatásból látható.

I. Mézszivacsok.

A *Leucones* és *Sycones* családokból megkaptam hat fajt, melyekből ki kell emelnem a *Leucortis Catinellii* (mih) fajt, mely Quarnerónk, s így az *Adria* saját *Leucoc* fajának látszik. Azt, hogy az *Adriának* saját *Leucon* fajának, *Haeckel*¹⁾ kiemelte.

Összesen 6 faj, 4 nemben.

¹⁾ Haeckel »Die Kalkschwämme« 1. köt. 436. l.

II. Szaruszivacsok.

1. *Spongia quarnerensis.*
2. » *adriatica.*
3. *Aplysina aërophoba.*
4. *Cacospongia scalaris.*
5. » *mollior.* (Quarnerónkból új)
6. » *cavernosa.* (Qu.-ból új)
7. *Hircinia dendroides.*
8. » *flavescens.*
9. » *variabilis.*
10. » *hirsuta.* (Qu.-ból új)
11. » *hebes* »
12. » *panicea* »
13. » *muscarum* »
14. *Sarcotragus spinosulus.*
15. » *foetidus* (Qu.-ból új)
16. *Spongelia avara.* »

Összesen 16 faj, 6 nemben.

III. Gummineae.

1. *Gummina ecaudata.* (Qu.-ból új.)

Összesen 1 faj, 1 nemben.

IV. Corticatae.

1. *Tethya lyncurium.*
2. *Stelletta Wagenerii.*
3. *Geodia placenta.*

Összesen 3 faj, 3 nemben.

V. Halichondriae s. st.

1. *Esperia Lorenzii.*
2. » *massa.*
3. }
4. } » három új faj
5. } az *Esperia* nemből.
6. *Raspaila stelligera.*
7. *Suberites domuncula.*
8. » *flavus.* (Qu.-ból új.)

9. *Suberites lobatus*. (Qu.-ból új.)
10. » n. sp.
11. *Myxilla anhelans*.
12. *Reniera nigrescens*.
13. » calix.
14. » compacta. (Qu.-ból új)
15.)
16.) 4 új *Reniera* faj.
17.)
18.)
19. *Schmidtia dura*. (Qu.-ból új.)
20. *Vioa viridis* »
21. *Vioa* n. sp.

Összesen 21 faj 7 nemben.

Összehasonlítva a Szivacssoportokat, úgy találjuk, hogy a Mészszivacsok csoportja mint egészen új foglal helyet faunánkban s két családdal van képviselve.

Meg kell jegyezni, hogy a Mészszivacsok inkább a dalmát kerületbeliekhez, mint a triesztiekhez állanak közelebb.

A Szaruszivacsok csoportja Schmidtnél 5 nem és 8 fajjal van képviselve, nálam 6 nem van s a fajok száma megkétszereződött.

A Gummineae csoport Schmidtnél 2 nem és 2 faj által van képviselve, nálam az egyik nem egy új fajjal foglal helyet. A Schmidt-féle fajokat még nem kaptam meg.

A Corticatae csoport Schmidt-féle 4 neméből nálam megvan 3 nem 1—1 fajjal képviselve. Tehát 1 nemet és 4 fajt nem kaptam még meg.

A Halicondriae s. str. csoport Schmidtnél 6 nem és tiz fajjal van bejegyezve.

E 6 nemből nem kaptam meg a *Clathria* nemet és a fajok közül 3-at (*Esperia Bowerbankii*, *Clathria coralloides* és *Suberites arcicola*.)

De megkaptam 7 nemet, melyek közül kettő új (*Schmidtia* és *Vioa*) és 21 fajt, melyek közül Quarnerónkból 9 egészen új faj.

Összehasonlítva a nemeket, úgy találjuk, hogy a Schmidt-féle 17 nemből hármat (*Chondrilla*, *Ancorina*,

Clathria) nem kaptam meg. Én találtam 4 Mészszivacs, 6 Szaruszivacs, 1 Gummineae, 3 Corticatae és 7 Halichondriae nemet = összesen 21 nemet. Ezek közül új 4 Mészszivacs, 1 Szaruszivacs és 2 Halichondriae nem; tehát összesen 7 új nemmel gazdagodott Quarnerónk szivacsfaunája.

Összehasonlítva a fajok számát, az ismert 27 fajból nem kaptam meg 9 fajt. Összesen megkaptam 47 fajt, tehát 20-szal többet, mint Schmidt. E 47 fajból 29 faj új és pedig Quarnerónkban új e 29 fajból 19, egészen új a tudományak 10 faj, melyek később lesznek meghatározva és közölve.

Ha most a Quarnero kerületben levő Szivacsfaunát a velencei, trieszti- és dalmát kerületek szivacsfaunájával hasonlítjuk össze, úgy találjuk, hogy a velencei 7 nem Quarnerónkban egészen más fajokkal van képviselve, míg a trieszti kerületbeliek közül többen előfordulnak Quarnerónkban, melyek eddig csak ott találtak, ilyenek: *Suberites flavus*, *S. lobatus*. A dalmát kerület eddigi saját fajaiból Quarnerónkban is előfordulnak: a Mészszivacsok, *Cacospongia mollior* és *cavernosa*, *Spongelia avara*, *Hircinia hebes*, *H. hirsuta*, *Sarcotragus foetidus*, *Gummina ecaudata*, *Esperia massa*, *Schmidtia dura*, *Vioa viridis*.

Ezek szerint a quarnerói kerület fajai közül néhányan a trieszti kerületben is előjönnek ugyan, míg a dalmát kerület Quarnerónkban csaknem egészen képviselve van.

Ha ezt fontolóra vesszük, akkor kiderül, hogy a quarnerói fauna a dalmát faunával közvetlen összeköttetésben áll s az isztriai félsziget fauna választó a dalmát-quarnerói és velencejtrieszti fauna közt.

Mind e kerületek azonban nincsenek oly szorgosan átvizsgálva, hogy a saját fajokat biztosan megállapíthassuk. A saját fajok neve alatt előfordulók a legtöbbször csak annyit jelentenek, hogy eddigelé csak az említett kerületből ismeretesek. Mind e négy kerület közül egyedül a quarnerói olyan sajátosságos szerkezetű és természeti sajátosságú, hogy méltán elvárhassuk, hogy saját szivacsfajai is ismeretessékké lesznek.

Fiume, ápril 1880.

